

تبيين رابطه اسلام و پيشرفت

بررسی علل عقب ماندگی مسلمانان از دیدگاه جریان نواندیشی دینی معاصر

«با تاکید بر آراء اندیشمای آیت الله سید محمود طالقانی و استاد مرتضی مطهری»

www.ketab.ir

تألیف و گردآوری:

سعید دهقان نیری

سرشناسه	دهقان نیری، سعید، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	تبیین رابطه اسلام و پیشرفت بررسی علل عقب‌ماندگی مسلمانان از دیدگاه جریان نواندیشی دینی معاصر «با تأکید بر آرا و اندیشه‌های آیت‌الله سیدمحمود طالقانی و استاد مرتضی مطهری»/ تألیف و گردآوری سعید دهقان نیری
مشخصات نشر	تهران: مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۲۰۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۳۱۸۸-۴
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۰۱ - ۲۰۴.
موضوع	طالقانی، سیدمحمود، ۱۳۵۸-۱۳۸۹ -- دیدگاه درباره عقب‌ماندگی
موضوع	مطهری، مرتضی، ۱۳۵۸-۱۳۹۹ -- دیدگاه درباره عقب‌ماندگی
موضوع	Views on Underdevelopment * -- Motahari, Mortaza, 1921-1979
موضوع	عقب‌ماندگی-کشورهای اسلامی- علل اسلام -- تجدید حیات فکری تفکر دینی -- کشورهای اسلامی تمدن اسلامی
رده بندی کنگره	BP۲۳۳۷
رده بندی دیویی	۲۹۷.۰۴۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۴۴۶۰۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	قیفا

www.ketab.ir

ارشدان

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

تبیین رابطه اسلام و پیشرفت بررسی علل عقب‌ماندگی
مسلمانان از دیدگاه جریان نواندیشی دینی معاصر «با
تأکید بر آرا و اندیشه‌های آیت‌الله سیدمحمود طالقانی و
استاد مرتضی مطهری»

سعید دهقان نیری

آموزشی تألیفی ارشدان

اول

اول ۱۴۰۱

www.irantypist.com

www.irantypist.com

۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۳۱۸۸-۴

۱۰۰۰

www.arshadan.com

www.arshadan.net

۰۲۱۴۷۶۲۵۵۰۰

۴۵۰۰۰ تومان

■ نام کتاب:

■ تألیف و گردآوری:

■ ناشر:

■ ویرایش:

■ توبت چاپ:

■ حروفچینی و صفحه آرایی:

■ طراحی و گرافیک:

■ شابک:

■ شمارگان:

■ مرکز خرید آنلاین:

■ مرکز بخش و توزیع:

■ قیمت:

پیشگفتار مؤلف

روزگاری دغدغه نواندیشان دینی، تلاش برای نشان دادن سازگاری میان علم و دین بود. چندی گذشت و از دل اسلام سنتی، اسلام انقلابی بیرون کشیده شد و بخش عمده‌ای از یک دگرگونی بزرگ رقم خورد. روشن‌فکران متدین چندین سال در سکوت ماندند و سپس به بازسازی جریان فکری خود پرداخته و در یک جنبش اصلاحی باز به میدان آمدند و این بار کوشش می‌کردند تا نشان دهند که دین با مفاهیم مترقی امروزی همچون آزادی، دموکراسی و حقوق بشر در تضاد نیست و با آن موافقت دارد و از طرفی برخی دیگر تلاش می‌کردند ضمن آنکه دین را ذاتاً در تضاد با ترقی و پیشرفت معرفی کنند، دین اسلام را به‌ویژه عامل عقب‌ماندگی مسلمانان بدانند. کسانی مثل مرتضی مطهری، در آثار متعدد خود ضمن ریشه‌یابی وضعیت کنونی جهان اسلام به تغییر افکار عمومی جهان نسبت به اینکه دین اسلام باعث عقب‌ماندگی مسلمانان نبوده است، می‌پردازد و از طرفی عامل عقب‌ماندگی مسلمانان را در حیطه‌ای خارج از احساس دین و معطوف به جریان استبدادی حاکم بر اعصار مختلف و همچنین ضعف مسلمانان در فهم مسائل اصیل دینی و اسلامی می‌داند. از این‌رو، علت عقب‌ماندگی و انحطاط جهان اسلام و مسلمانان را باید در عوامل دیگری نظیر برداشت‌های ناصواب از مفاهیم اعتقادی، استبداد داخلی و خارجی، دنیاپرستی و اختلافات و... جست‌وجو نمود. استاد مرتضی مطهری در مقام تبیین مسائل فرهنگی و چاره‌اندیشی برای همه مسلمانان چنین بیان می‌دارد: «یافتن راه اصلاح اوضاع حاضران جهان اسلام بستگی زیادی به پیدا کردن علل و درجات انحطاط و عقب‌ماندگی آنها که در گذشته وجود داشته است و یا اکنون نیز موجود است، دارد. برای این لازم است که اولاً نظر دیگران را اعم از مسلمانان و غیرمسلمانان تا آنجا که دسترسی داریم، بررسی کنیم. ثانیاً موضوعاتی که از این نظر قابل طرح و گفت‌وگو است، هرچند

تا کنون از این نظر طرح نشده است، بدون اغماض طرح کنیم (مطهری، ۱۳۷۴: ۴-۵).

به عبارتی علامه مرتضی مطهری و افرادی چون آیت‌الله سید محمود طالقانی، فی‌نفسه اسلام را مانع رشد و عامل عقب‌ماندگی مسلمانان نمی‌دانند، بلکه عوامل دیگری را عامل عقب‌ماندگی برمی‌شمارند که اساساً هیچ ارتباطی با ماهیت دین اسلام ندارد.

با توجه به اهمیت موضوع، در این کتاب سعی شده است در جهت دستیابی به عوامل مهم و مؤثر در عقب‌ماندگی مسلمانان، به‌ویژه از نگاه جریان نواندیشی دینی معاصر و با تأکید بر آرا مرتضی مطهری و سید محمود طالقانی گام‌هایی برداشته شود. به همین منظور، با راهنمایی ارزشمند و مساعدت برخی صاحب‌نظران محترم حوزوی و دانشگاهی و مجموعه کتب و آثار مرتبط با موضوع یاد شده، به‌ویژه آثار استاد مرتضی مطهری و آیت‌الله سید محمود طالقانی، نسبت به این مهم اقدام شده که تقدیم خوانندگان و علاقه‌مندان ارجمند می‌گردد. ضمناً تلاش شده است ساختار و روش تحقیق در این پژوهش گامه و کتاب تالیفی. متمایز از سایر آثار تالیفی حفظ شود تا سایر علاقه‌مندان به‌ویژه دانشجویان و پژوهش‌گران به راحتی بتوانند از مطالب کتاب استفاده و با اصول و روش تحقیق ارائه شده در آن نیز آشنا شوند.

اللَّهُمَّ وَفِّقْنَا لِمَا نَحِبُّ وَتَرَضَى

سید بهتان نیری / بهار ۱۴۰۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۷
فصل اول: مروری بر کلیات.....	۱۹
۱-۱- مقدمه‌ای بر علل عقب‌ماندگی مسلمانان.....	۲۰
۱-۲- ضرورت توجه به علل عقب‌ماندگی مسلمانان.....	۲۲
۱-۳- تعریف مفاهیم.....	۲۳
۱-۴- روش تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات.....	۳۵
۱-۵- هدف تألیف کتاب.....	۳۶
۱-۶- مروری بر مطالعات پیشین.....	۳۷
فصل دوم: مروری بر مبانی نظری.....	۴۱
۱-۲- مقدمه.....	۴۲
۲-۲- مبانی نظری.....	۴۵
۲-۲-۱ اصول سه‌گانه بررسی مسئله عقب‌ماندگی.....	۴۶
۲-۲-۲ مذهب و پیشرفت.....	۴۶
۳-۲-۲ اسلام و مقتضیات زمان.....	۴۸
۴-۲-۲ خصلت انطباق اسلام با زمان، از نظر خارجیان.....	۴۸

- ۵۴-۲-۵- تمثیل قرآن در پیشرو و پیش‌برنده بودن اسلام.....
- ۵۵-۲-۶- راز و رمز تحرک و انعطاف در قوانین اسلامی.....
- ۵۹-۲-۷- جامعه در حال رشد و پیشرفت:.....
- ۶۱-۲-۸- سرعت رشد مسلمین.....
- ۶۲-۲-۹- اشتباه گوستاو لوبون.....
- ۶۴-۲-۱۰- سیاست اروپایی علیه کشورهای مسلمان.....
- ۶۵-۲-۳- اسلام و نیازهای امروز.....
- ۶۶-۲-۱- ریشه‌های روی‌گردانی از دین در اعصار اخیر.....
- ۶۷-۲-۲- قوانین اسلام در مقایسه با توسعه و تحول دنیای مدرن.....
- ۶۹-۲-۳- مذهب و ادیان از نظر مارکسیسم.....
- ۷۲-۲-۴- دلایل برتری اسلام و قوانین آن در برابر قوانین بشری.....
- ۷۳-۲-۵- مؤلفه‌های پیشرفت و توسعه در اسلام و کشورهای مسلمان.....
- ۷۷-۲-۴- الگوهای توسعه و پیشرفت.....
- ۷۷-۲-۴-۱- نظریات توسعه.....
- ۸۱-۲-۴-۲- اهداف پیشرفت اسلامی در منابع اسلامی.....
- ۸۳-۲-۵- مفهوم و هدف پیشرفت مطلوب در اسلام و قرآن.....
- ۸۷-۲-۵-۱- شاخص‌های پیشرفت مطلوب در اسلام.....
- ۸۸-۲-۵-۱-۱- تقوا.....
- ۸۹-۲-۵-۱-۲- علم محوری.....
- ۹۰-۲-۵-۳- قانون‌مداری.....

۹۰-۲-۵-۲- رفع فقر از جامعه (رفع نیازهای مادی و عقب ماندگی های موجود) ...

۹۱-۲-۵-۲- عقل گرایی (عقلانیت) ...

۹۱-۲-۵-۲- مردم سالاری دینی ...

۹۲-۲-۵-۲- آزادی مشروع ...

۹۲-۲-۵-۲- شایسته مداری ...

۹۳-۲-۵-۲- نظم ...

۹۳-۲-۵-۲- عدالت اجتماعی ...

۹۴-۲-۵-۳- فرایند پیشرفت از دیدگاه اسلام ...

۹۵-۲-۵-۴- پیشرفت از منظر جامعه شناسان ...

فصل سوم: آرا و اندیشه های سید محمود طالقانی و مرتضی مطهری، در قالب

جریان نواندیشی دینی معاصر ...

۱-۳- آرا و اندیشه های اندیشمندان مسلمان در خصوص حل مشرت و عقب ماندگی

۱-۳-۱-۲- ...

۱-۳-۱-۱- امام خمینی (ره) ...

۱-۳-۲- علی شریعتی ...

۱-۳-۱-۲-۱- دنیا گرایی ...

۱-۳-۲-۲- تجربه گرایی ...

۱-۳-۱-۳- ابراهیم العسل ...

۱-۳-۱-۳-۱-۳- فراگیری ...

۱-۳-۱-۳-۲- تعادل ...

- ۱۰۹ ۳-۳-۱-۳ واقع گرایی
- ۱۰۹ ۴-۳-۱-۳ عدالت
- ۱۰۹ ۵-۳-۱-۳ مسئولیت
- ۱۱۰ ۶-۳-۱-۳ کفایت
- ۱۱۰ ۷-۳-۱-۳ انسان گرایی
- ۱۱۱ ۴-۱-۳ سید جمال الدین اسدآبادی
- ۱۱۳ ۵-۱-۳ محمد عبده
- ۱۱۵ ۶-۱-۳ حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)
- ۱۱۷ ۲-۳ مبانی پیشرفت جوامع اسلامی و کشورهای مسلمان
- ۱۱۸ ۱-۲-۳ نظریات اسلامگرایی
- ۱۱۹ ۲-۲-۳ اقتباس از توسعه غربی با حفظ هویت مستقل فرهنگی کشورهای مسلمان
- ۱۲۰ ۳-۲-۳ نقش ویژه استعمار در عقب ماندگی و توسعه یافتگی کشورهای اسلامی و مسلمان
- ۱۲۴ ۴-۲-۳ عوامل مؤثر در برون رفت مسلمانان از وضعیت عقب ماندگی
- ۱۲۴ ۵-۲-۳ عوامل پیشرفت غرب علی رغم پابندی بر اصول انسانی و اسلامی
- ۱۲۶ ۳-۳ بررسی عوامل درونی و بیرونی عقب ماندگی از نگاه محمود طالقانی و مرتضی مطهری
- ۱۲۶ ۱-۳-۳ عامل تفرقه و تجزیه گرایی
- ۱۲۷ ۲-۳-۳ ضعف ریشه های اعتقادی و دین مداری
- ۱۲۷ ۳-۳-۳ ورود فرهنگ بیگانگان